

A TÁRSASÁGI JOG, MINT KOMPLEX PROGRESSZÍV JOGTERÜLET

1. LÉTEZIK-E EGYÁLTALÁN TÁRSASÁGI JOG

Létezik-e egyáltalán társasági jog? Igen, mégpedig

- alapvetően a polgári joghoz kötődő, de ugyanakkor
- jogágazatilag komplex,
- a polgári jog törzsterületeihez képest jóval flexibilisebb, „húzó”, folyamatosan modernizálódó, progresszív jogterület.

Ez gazdaságtörténetileg is igaz. A részvénytársasági jog a XIX. századi kapitalizmus zászlóvivője volt – fúzió nélküli nagyvállalat-képződés, anonimitás, gyorsaság, bürokráciamentesség. És most a globális fiskális turbókapitalizmusban alig van már nyilvános alapítás, és bemutatóra szóló részvény, megjelent viszont a konszernjog, a vállalatfelvásárlás joga. A kft. pedig a kontinensen a kis- és középvállalkozások megalapozására szolgál (német, francia, svájci példa).

2. A TÁRSASÁG SZEMÉLYEGYESÍTŐ ÉS ESETLEG VAGYONEGYESÍTŐ

A társaság személyegyesítő és esetleg vagyonegyesítő jellegű. (technikai kivétel: egyszemélyes társaság.) Ezért szociológiai, társadalmi jelenség jogon kívül is: kiscsoport. Az intézmény viszont mindig jogi szabályozást igényel, a társaság viszont nem mindig, illetve jogilag is formátlan megállapodás tud maradni.

3. TÁRSASÁG VAN A JOGON KÍVÜL IS

Társaság van a jogon kívül is: nemzetközi jog, közjog, közigazgatási jog. EU szupranacionális társaságai a közjog-magánjog határán, de más határesetek is vannak a belső jogban: koncessziós társaság, hegyközség, társulatok. Önkormányzati kistérségi társaság, mint közjogi társulás, Közjogi jogi személy: köztestület. Kényszertársulások.

4. A POLGÁRI JOGBAN A TÁRSASÁG TÖBBRÉTEGŰ.

A polgári jogban a társaság többrétegű. Egyszerű együttműködések – polgári jogi társaság. Közeledés a szervezetszerűség felé: társasház, építőközösség, kkt., bt. Erősen szervezetszerűek – jogi személy rt., kft., szövetkezet, egyesület.

Profit – nonprofit társaság megkülönböztetés. Nonprofit: pjt., egyesület, nonprofit gazdasági társaság.

5. KERESKEDELMI (GAZDASÁGI) TÁRSASÁG

Az alapvető húzóerő a kereskedelmi (gazdasági) társaság. Ld. Magyarországon az alábbiakat

- 1977.: társulási tulajdonforma,
- kisvállalkozási társaságok (gmk.),
- 1988-as Gt. a kapitalizmus feltételtvénye másfél évvel a politikai rendszerváltozás előtt,
 - új Ptk. tervezete rengeteget átvesz a Gt-ből (előtársaság, átalakulás),
 - 2006-os új Gt. vállalatcsoportja.

6. A TÁRSASÁG SZERZŐDÉSALAPÚ

A társaság szerződésalapú (még az rt-nél is). De nem csereszerződés, hanem együttműködési és szervező jellegű. Ez a különbség a polgári joggal, amely nem tud mit kezdeni a szervezeten belüli, illetve szervezetrendszeren belüli, jogi szabályzást érdemlő problémákkal. A Ptk. a Gt. mögöttes jogterülete, de mi a helyzet például

- a szabályzatokkal,
- a belső szervek (igazgatóság, felügyelőbizottság) jogalanyiségával,
- a belső megállapodásokkal (ld. participációs megállapodások, uralmi szerződés). Erre a polgári jog nem alkalmas.

7. GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK JOGA

Gazdasági társaságok joga (de az egyesületi jog is) komplex jogterület

- sajátos közjog a törvényességi felügyelet és a nyilvántartási rendszer körében. Többlet közjog: bank, biztosító, média, közellátás
- sajátos pénzügyi jog a számvitel (vagyonmérleg problémák, átalakulás, tőkeemelés, -leszállítás), valamint a társasági adójog,

- sajátos eljárásjog a cégeljárás, végelszámolás, vagyonrendezés,
- sajátos individuális és kollektív munkajog: vezető tisztségviselők jogállása, participáció.

8. A TÁRSASÁGI JOG SAJÁTOS KAPCSOLÓDÁSAI

A társasági jog sajátos kapcsolódásai

- a) értékpapíjjoggal, tőkepiaci joggal (pl. vállalatfelvásárlás),
- b) versenyjoggal – konszernjogi együttműködés,
- c) fizetésképtelenségi joggal (csődjog, felszámolás),

9. A TÁRSASÁGI JOG JELENTŐS NEMZETKÖZI VONATKOZÁSOKKA

A társasági jog jelentős nemzetközi vonatkozásokkal bír jogterület. Nemzetközi egyezmények eltérítő hatása. Befektetési kedvezmények – beruházás-védelem. Vám szabadterületi társaság, különleges gazdasági övezeti társaság, off shore társaság.

Jogegységesítés – az Unió társasági jogi irányelvei („számviteli irányelvek”).

10. SZABÁLYOZÁS

Nem a szabályozás mérete vagy szintje miatt nem való a gazdasági társaságok joga a Ptk-ba. Tisztán polgári jogi alapon nem szabályozható, ebből csak

- a) hiányok,
- b) megkettőzések,
- c) szétszakítottság származna.

A helyes megoldás: polgári jogi társaság a Ptk-ba, egyesület egységesen külön törvényben, gazdasági társaság külön törvényben, de Ptk-ra visszavezethetően.